

TRƯỜNG THCS PHAN CÔNG HỚN
TỔ NGŨ VĂN

MÔN NGŨ VĂN, KHỐI 7

VIẾT

VIẾT BÀI VĂN BIỂU CẢM VỀ CON NGƯỜI, SỰ VIỆC

I. Tìm hiểu tri thức về kiểu bài

- Kiểu bài: Bài văn biểu cảm về con người, sự việc là kiểu văn bản có mục đích trình bày cảm xúc của người viết về một đối tượng (có thể là con người, sự việc ...)
- Yêu cầu đối với kiểu bài:
 - + Tình cảm trong bài văn phải chân thực, trong sáng.
 - + Sử dụng ngôi thứ nhất để chia sẻ cảm xúc.
 - + Kết hợp với miêu tả và tự sự nhằm hỗ trợ cho việc biểu lộ cảm xúc.
 - + Bố cục bài viết gồm ba phần:
 - . Mở bài: giới thiệu đối tượng biểu cảm, biểu đạt cảm xúc chung về đối tượng.
 - . Thân bài: Biểu lộ cảm xúc, suy nghĩ cụ thể một cách sâu sắc về đối tượng. Đối với bài văn biểu cảm về con người, người viết cần biểu lộ cảm xúc, suy nghĩ về đặc điểm, tính cách, kỉ niệm gắn với người đó. Đối với bài văn biểu cảm về sự việc, người viết có thể biểu lộ cảm xúc theo trình tự diễn tiến của sự việc.

II. Hướng dẫn phân tích kiểu văn bản

Cảm nhận về lễ đón giao thừa quê tôi

Câu 1:

Bài viết trên được viết để bộc lộ cảm xúc về lễ đón giao thừa ở quê của người viết.

Câu 2:

Câu giới thiệu về sự việc là: “Thời gian làm nhòa nhiều thứ, nhưng không sao xóa đi mảnh kí ức đặc biệt trong tôi, về một lần cách đây nhiều năm trước, tôi đã đón cái Tết ở Cần Thơ - mảnh đất cha tôi sinh ra, cũng nơi gieo cho tôi bao nhớ thương”

Câu văn thể hiện cảm xúc của người viết đối với sự việc là: “Thành phố phồn hoa biết mấy, thế mà tôi lại nặng tình tha thiết với quê hương”

Câu 3:

- Ở phần thân bài, người viết đã biểu lộ cảm xúc bồi hồi, xúc động về sự việc:

+ Đó là một cảm xúc vô cùng xúc động, bồi hồi và xao xuyến.

+ Cảm xúc yên bình, nhẹ nhõm và tận hưởng mùa xuân đến

- Để làm rõ những cảm xúc ấy, người viết đã sử dụng những yếu tố: tự sự kết hợp miêu tả để lý giải cho cảm xúc, làm cho bài viết trở nên giàu hình ảnh, cảm xúc và có sức hấp dẫn hơn

Câu 4:

Ở đoạn kết bài, người viết đã trình bày cảm xúc thương nhớ của mình về kỉ niệm đón giao thừa ở Cần Thơ quê hương.

Câu 5:

Từ bài viết trên, em rút ra được những lưu ý về cách viết bài văn biểu cảm về sự việc:

- Tình cảm trong bài văn phải chân thực, trong sáng

- Sử dụng ngôi thứ nhất để chia sẻ cảm xúc

- Kết hợp với miêu tả và tự sự để hỗ trợ cho việc biểu lộ cảm xúc

- Bố cục bài viết gồm ba phần: mở bài, thân bài, kết bài
- . Kết bài: khẳng định lại tình cảm, cảm xúc về đối tượng; rút ra điều đáng nhớ đối với bản thân.

III. Hướng dẫn quy trình viết

Viết bài văn trình bày cảm xúc đối với một sự việc để lại cho em ấn tượng sâu sắc

1. Chuẩn bị trước khi viết

a. Xác định đề tài

- Mục đích: Trình bày cảm xúc về một sự việc
- Người đọc: Thầy cô, bạn bè...
- Đề tài: cảm xúc đối với một sự việc để lại cho em ấn tượng sâu sắc

b. Thu thập tư liệu

2. Tìm ý, lập dàn ý

a. Tìm ý

b. Lập dàn ý

3. Viết bài

- Hs viết thành bài hoàn chỉnh theo dàn ý

4. Xem lại và chỉnh sửa, rút kinh nghiệm

PHIẾU HỌC TẬP: Tìm ý

Ghi những từ ngữ thể hiện tình cảm, cảm xúc về sự việc muốn viết	
Lí giải vì sao mình có tình cảm, cảm xúc đó	
Những kỉ niệm nào khiến em ấn	

tượng sâu sắc	
Khung cảnh diễn ra sự việc có gì đặc biệt?	
....	

PHIẾU HỌC TẬP: Lập dàn ý

Mở bài	- Giới thiệu con người/ sự việc..... - Biểu lộ cảm xúc sâu sắc của người viết về con người/ sự việc:
Thân bài	1. Luận điểm 1: - Miêu tả, kể lại các kỷ niệm ấn tượng, đáng nhớ về con người/ sự việc: - Tình cảm, cảm xúc sâu sắc thứ nhất..... - Lý giải vì sao có cảm xúc đó 2. Luận điểm 2: - Miêu tả, kể lại các kỷ niệm ấn tượng, đáng nhớ về con người/ sự việc: - Tình cảm, cảm xúc sâu sắc thứ nhất..... - Lý giải vì sao có cảm xúc đó 3. Luận điểm 3: -.....
Kết bài	- Khẳng định lại tình cảm, cảm xúc với đối tượng..... - Điều đáng nhớ đối với bản thân.....

Bảng kiểm

Các phần của bài viết	Nội dung kiểm tra	Đạt	Chưa đạt
Mở bài	Giới thiệu được đối tượng mà người viết muốn biểu lộ cảm xúc.		
	Giới thiệu được cảm xúc chung của người viết về đối tượng.		
Thân bài	Biểu lộ được ít nhất hai sắc thái tình cảm, cảm xúc của người viết		
	Kết hợp sử dụng yếu tố miêu tả để hỗ trợ việc biểu đạt tình cảm, cảm xúc.		
	Kết hợp sử dụng yếu tố tự sự để hỗ trợ việc biểu đạt tình cảm, cảm xúc.		
Kết bài	Khẳng định được tình cảm, cảm xúc về đối		

	tượng.		
	Rút ra được điều đáng nhớ đối với bản thân.		

TÓM TẮT Ý CHÍNH DO NGƯỜI KHÁC TRÌNH BÀY

1. Các thao tác tóm tắt

Bước 1: Nghe ý chính và ghi tóm tắt

- Tập trung lắng nghe nội dung và chú ý vào ý chính của bài nói (vấn đề trọng tâm mà người nói sẽ trình bày).
- + Chú ý phần mở đầu và phần kết thúc.
- + Chú ý tốc độ nói. Thường người nói sẽ nói chậm, nhấn mạnh ở những chỗ trình bày ý chính và nói với tốc độ nhanh hơn ở những ý bổ trợ.
- + Chú ý từ khóa của bài nói.
- + Chú ý các phương tiện giao tiếp phi ngôn ngữ như: sơ đồ, bảng, hình ảnh,... Các phương tiện này thường được sử dụng để làm rõ ý chính của bài nói.
- + Kết hợp lắng nghe và ghi chép bằng cách:
 - . Ghi ngắn gọn bằng ngôn từ của mình, ghi dưới dạng cụm từ, từ khóa.
 - . Sử dụng các kí hiệu, gạch đầu dòng để làm nổi bật các ý.
 - . Thể hiện các ý chính dưới dạng sơ đồ.

Bước 2: Đọc lại và chỉnh sửa

- Đọc lại phần ghi tóm tắt và chỉnh sửa các sai sót (nếu có).
- Xác định với người nói về nội dung em vừa tóm tắt. Trao đổi với người nói ý kiến em chưa hiểu rõ hoặc có quan điểm khác.
- Trao đổi phần tóm tắt với những người nghe khác để chỉnh sửa cho chính xác.

2. Thực hành tóm tắt ý chính do người khác trình bày

Hs thực hành

3. Trao đổi về phần tóm tắt

- Hs đọc bài của mình
- Trao đổi với người nói về nội dung tóm tắt
- Trao đổi với người nói ý kiến em chưa hiểu...

Bảng kiểm

Nội dung kiểm tra	Đạt	Chưa đạt
Bài tóm tắt đảm bảo thể hiện đầy đủ, chính xác phần trình bày của bạn		
Ghi được ngắn gọn các thông tin chính mà người khác trình bày bằng các từ khóa, sơ đồ		

ÔN TẬP

Câu 1: tóm tắt các đặc điểm của tản văn và tùy bút

ĐẶC ĐIỂM		
Biểu hiện	Tản văn	Tùy bút
Khái niệm	Là loại văn xuôi ngắn gọn, hàm súc có cách thể hiện đa dạng (trữ tình, tự sự, nghị luận, miêu tả,...), nhưng nhìn chung đều mang tính chất châm phá, bộc lộ trực tiếp suy nghĩ, cảm xúc của người viết qua các hiện tượng đời sống thường nhật, giàu ý nghĩa xã hội	Là một thể trong ký, dùng ghi chép, miêu tả những hình ảnh, sự việc mà người viết quan sát, chứng kiến; đồng thời chú trọng thể hiện cảm xúc, tình cảm, suy nghĩ của tác giả trước các hiện tượng và vấn đề của đời sống.

Chất trữ tình	Chất trữ tình của tản văn và tùy bút là yếu tố được tạo từ vẻ đẹp của cảm xúc, suy nghĩ, vẻ đẹp của thiên nhiên tạo vật để tạo nên rung động thẩm mỹ cho người đọc.
Cái tôi	Cái tôi trong tản văn, tùy bút là yếu tố thể hiện cảm xúc, suy nghĩ riêng của tác giả qua văn bản. Thông thường, có thể nhận biết cái tôi ấy qua các từ nhân xưng ngôi thứ nhất.
Ngôn ngữ	Ngôn ngữ tản văn, tùy bút thường tinh tế, sống động, mang hơi thở đời sống, giàu hình ảnh và chất trữ tình.

Câu 2: Đọc lại các văn bản trong bài và điền thông tin phù hợp vào phiếu sau:

Văn bản	Chủ đề	Dấu hiệu nhận biết cái tôi của người viết	Tình cảm, cảm xúc của người viết thể hiện qua ngôn ngữ
Cốm Vòng	Tình cảm yêu quý, trân trọng của tác giả đối với cốm và đối với văn hóa của dân tộc, cũng như cách sống đẹp, giàu văn hóa của người Hà Nội.	Cái “tôi” của tác giả Vũ Bằng tinh tế, sâu sắc, có chiều sâu về văn hóa.	Ngôn ngữ văn bản giản dị, sống động, mang hơi thở đời sống, giàu hình ảnh và chất trữ tình.
Mùa thu về Trùng Khánh nghe hạt dẻ hát	Tình cảm say mê, tự hào của tác giả đối với hạt dẻ, rừng dẻ và niềm mong muốn được giao hòa với thiên nhiên.	Cái “tôi” của tác giả Y Phương mộc mạc, chân chất, đồng thời lại rất nhiều kinh nghiệm sống và tính triết lí về nhân sinh.	Ngôn ngữ văn bản: sử dụng khẩu ngữ, từ láy, văn phong gợi hình, gợi cảm,...

Mùa phơi sân trước	Tình yêu thương sâu sắc đối với cảnh vật quê hương và thân phận con người.	Cái tôi của tác giả trong văn thể hiện sự tinh tế, nhạy cảm và giàu tình yêu thương, trân trọng những kỉ niệm đẹp đẽ thời ấu thơ của mình.	Ngôn ngữ giàu cảm xúc, giàu tính tạo hình kết hợp cùng giọng điệu tâm tình, thủ thi.
-----------------------	---	---	--

Câu 3:

Văn bản	Cảm nhận về cái tôi của người viết
Cốm vòng	Qua việc đọc văn bản, em thấy cái của nhà thơ Vũ Bằng là một cái tôi tinh tế, bay bổng, thiết tha, ông có một tình yêu thiên nhiên, quê hương, đất nước sâu sắc, sự trân trọng và nâng niu món ăn dân dã, bình dị của người dân Việt Nam.
Mùa thu của Trùng Khánh nghe hạt dẻ hát	Đọc văn bản Mùa thu về Trùng Khánh nghe hạt dẻ hát, em cảm nhận được về cái tôi của tác giả Y Phương: Đó là một cái tôi mộc mạc, chân chất, đồng thời lại rất giàu kinh nghiệm sống và triết lý về nhân sinh.

Câu 4: Sự khác biệt về ngôn ngữ giữa các vùng miền có ý nghĩa như thế nào? Nêu một vài ví dụ thể hiện sự khác biệt ấy.

- Sự khác biệt về ngôn ngữ giữa các vùng miền có ý nghĩa: góp phần làm cho Tiếng Việt thêm giàu đẹp. Trân trọng sự khác biệt về ngôn ngữ cũng chính là trân trọng sự khác biệt về văn hóa giữa các vùng miền.

- Ví dụ:

Từ ngữ	Miền Bắc	Miền Trung	Miền Nam
Quả roi	Quả roi	Quả đào	Quả mận
Dọc mùng	Dọc mùng	Ráy	Bạc hà
Quả quất	Quả quất	Trái hạnh	Trái tắc
Cải cúc	Cải cúc	Tàng ô	Tần ô

Câu 5

Khi viết bài văn biểu cảm về sự việc và tóm tắt ý chính do người khác trình bày, em cần lưu ý

- Tình cảm trong bài văn phải chân thực, trong sáng.
 - Sử dụng ngôi thứ nhất để chia sẻ cảm xúc.
 - Kết hợp yếu tố miêu tả và tự sự nhằm hỗ trợ cho việc bộc lộ cảm xúc.
 - Bố cục đảm bảo 3 phần: Mở bài, thân bài và kết bài.
- + Mở bài: giới thiệu đối tượng biểu cảm, biểu đạt cảm xúc chung về đối tượng.
- + Thân bài: Biểu lộ cảm xúc, suy nghĩ cụ thể một cách sâu sắc về đối tượng. Đối với bài văn biểu cảm về con người, người viết cần biểu lộ cảm xúc, suy nghĩ về đặc điểm, tính cách, kỉ niệm gắn với người đó. Đối với bài văn biểu cảm về sự việc, người viết có thể biểu lộ cảm xúc theo trình tự diễn tiến của sự việc.
- + Kết bài: khẳng định lại tình cảm, cảm xúc về đối tượng; rút ra điều đáng nhớ đối với bản thân
- ban tặng cho em mỗi ngày và những việc em có thể làm để giúp thiên nhiên tươi đẹp hơn (làm vào vở).

Câu 6:

Quà tặng của thiên nhiên	Việc em có thể làm để thiên nhiên tươi đẹp hơn
Cây và hoa	
Các loài động vật	
Bãi biển đẹp	
....	

Quà tặng của thiên nhiên	Việc em có thể làm để thiên nhiên tươi đẹp hơn
Cây và hoa	Không ngắt hoa, bẻ cánh, phá hoại cảnh quan.
Các loài động vật	Chăm sóc, yêu thương, bảo vệ các loài động vật.
Bãi biển đẹp	Không xả rác bừa bãi ra biển.
Các địa điểm du lịch đẹp	Quảng bá nền văn hóa với nhiều bạn bè khác.
Các khu rừng nguyên sinh rộng lớn.	Không chặt phá rừng, gây hại tới rừng.

Câu 7

Từ những gì đã học trong bài học này, em hãy trả lời câu hỏi: Quà tặng của thiên nhiên có ý nghĩa đối với cuộc sống của chúng ta:

- Thiên nhiên chính là một người mẹ, một người bạn thân thiết với con người.
- Thiên nhiên giúp con người sản sinh ra sự sống.
- Thiên nhiên tạo ra các nguồn tài nguyên phục vụ đời sống con người